

Čj.: 51025/2023-UVCR

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v České republice ze dne 7. listopadu 2023

Jednání se uskutečnilo dne 7. listopadu 2023 (10:00 – 13:00 hod.) v Hlavní budově Úřadu vlády, v zasedací místnosti 259 (adresa: nábřeží Edvarda Beneše 128/4, Praha 1 - Malá Strana, PSČ 118 01)

Přítomní členové:

Martin Herbert Dzingel (předseda, německá menšina), Roman Bláha (badatel), Stanislav Děd (badatel); Eugenie Číhalová (ruská menšina), Michael Pelíšek (židovská komunita), Milan Mičo (MMR);

Hosté:

Lukáš Novotný (Projekt „Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu“), Petr Štěpánek (Projekt „Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu“), Ulf-Bernd Brossmann (Sudetoněmecké krajanské sdružení), Raluca Buta (tlumočnice), Margaretha Michel (Sudetoněmecké krajanské sdružení), Schiefer Eduard (Sudetoněmecké krajanské sdružení);

Omluveni:

Jan Břečka (Moravské zemské muzeum), Alexej Kelin (ruská menšina), Tomáš Kotrlý (MMR), Olga Mandová (ukrajinská menšina), Ondřej Kolář (Slezské zemské muzeum), Claudia Šrámek (SMOČR).

Úřad vlády ČR:

Tadeáš Mertlík, Veronika Mácová

Program:

1. Zahájení a přivítání členů
2. Projekt „ Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu“ (TAČR Beta 2 pro MZV, TITBMZV037)
3. Různé
  - a) Diskuse ohledně dalšího výjezdního zasedání
4. Závěr

1. Zahájení a přivítání členů

Předseda Pracovní skupiny pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v České republice (dále jen „PS“) M. H. Dzingel zahájil jednání PS a přivítal přítomné členy a hosty.

2. Projekt „ Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu“ (TAČR Beta 2 pro MZV, TITBMZV037)

P. Štěpánek představil výstupy projektu „Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu“ (dále jen „projekt“), předaného před dvěma týdny v pracovní verzi ministerstvu zahraničí jako zadavateli. Prvním výstupem je vytvoření databáze, do které by se vkládaly informace o německých hrobech. Druhým výstupem je návrh dotačního programu. V rámci dotačního programu řešitelé projektu doporučují podpořit čtyři oblasti. Jedná se o integrované památníky na německých hřbitovech, označování hrobů pamětními deskami, rekonstrukce hrobů a výzkumnou činnost. Možnost žádat o prostředky by měly mít kromě právnických osob i fyzické osoby. Třetím výstupem je výzkumná zpráva. Součástí výzkumné zprávy je soubor 12 opatření.

1. vytvoření integrovaného portálu nemeckehroby.cz.
2. nastavení dotačního programu pro německé hroby z evropských prostředků na programovací období 2028-2035
3. aktualizování a znovuvydání příručky vydané Úřadem vlády
4. adopce německých hrobů a hrobek
5. institucionální posílení agendy pracovní skupiny vytvořením služebních míst, které se budou věnovat primárně koordinaci praktické aplikace projektu k německým hrobům a komunikaci s německou stranou
6. vzdělávací aktivity ke vztahu k samosprávám

Po představení projektu probíhala diskuze. L. Novotný zmínil, že jako řešitelé projektu podporují vlastivědný výzkum na hřbitovech. Dodal, že nelze představitele samosprávy násilně přesvědčovat, aby představená opatření aplikovali. P. Štěpánek řekl, že je nutné nastavit implementační rámec opatření.

E. Schiefer se zeptal, jak zabránit tomu, aby se v následujících letech nelikvidovaly německé hroby v pohraničí. P. Štěpánek odpověděl, že může pomoci, když starostové a další zainteresované osoby budou dostávat informace o tom, jak nakládat s německými hroby. V tom může hrát roli zmíněná příručka Úřadu vlády. V případě odstranění německých hrobů se jedná zpravidla o neznalost situace. S. Děd konstatoval, že k prezentaci projektu na pracovní skupině mělo dojít před jeho předáním, dotázal se na možnost jeho připomínkování

a navrhl pro informovanost německých partnerů předání přednesené prezentace v písemné podobě delegaci Sudetoněmeckého krajského sdružení, což zpracovatelé přislíbili. Dále upozornil na nebezpečí další likvidace hrobů, než bude případně spuštěn dotační program a zdůraznil nutnost v přechodném období působit na posílení programu preventivních oprav u provozovatelů hřbitovů a sběr poškozených nápisových desek dobrovolníky jako základ dokumentace a pozdějšího restaurování. Ke zvýšení obecného povědomí o německých hrobech navrhl zapojit veřejnoprávní média. L. Novotný odpověděl, že výzkumná zpráva bude zveřejněna. U. B. Brossmann se domnívá, že právě dokumentace německých hrobů může zabránit jejich likvidaci. E. Schiefer dodal, že by odměňoval příklady dobré praxe, například kdy se Němci i Češi dobrovolně starají o německé hroby. M. Mičo dodal, že dozorovací kompetenci v pohřebnictví mají kraje od novelizace zákona o pohřebnictví v roce 2017. Zmínil, že krajský úřad Královehradeckého kraje provedl kontrolu v Heřmánkovicích, tedy v obci, ve které byl zlikvidován německý hřbitov. Výsledek kontroly MMR očekává v nejbližší době. Ministerstvo pro místní rozvoj má naplánované jednání s Úřadem pro zastupování státu ve věci majetkových, které se bude týkat problematiky německých hrobů v souvislosti s ukončením desetileté lhůty k 1. 1. 2024. M. Bláha zmínil, že německé hroby tvoří 35 % hrobů na území České republiky. M. Bláha dále požádal, aby se v podobných případech jako se stal v Heřmánkovicích, vyjádřila například Rada vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“). M. H. Dzingel odpověděl, že na jednání Rady byla přijata usnesení PS. S. Děd konstatoval, že od přijetí usnesení na minulém jednání PS nebyly provedeny žádné konkrétní kroky v něm požadované a žádal vedení pracovní skupiny o dodatečnou nápravu. T. Mertlík reagoval, že i na dalším jednání Rady v prosinci se bude jednat o problematice německých hrobů. Informace byla přislíbena na příštím jednání pracovní skupiny. U. B. Brossmann se zeptal, jestli by bylo nápomocné, kdyby jejich pracovní skupina přijala v dané věci vlastní usnesení. Dle S. Děda by to bylo žádoucí v rámci „diplomatické podpory“ pro řešení situace. M. H. Dzingel představil tři usnesení.

Návrh usnesení č. 2/2023

PS pověřuje svého předsedu M. H. Dzingela, aby ve spolupráci se Sekretariátem Rady vlády pro národnostní menšiny sestavil dopis určený samosprávám a dalším zainteresovaným subjektům ve věci informování v problematice německých hrobů a prevence likvidace německých hrobů.

M. Mičo poznamenal, že by bylo vhodné, aby se dopis rozeslal i správcům veřejných pohřebišť. Proběhlo hlasování o usnesení. Usnesení bylo přijato.

Návrh usnesení č. 3/2023

PS pověřuje svého předsedu M. H. Dzingela, aby navázal kontakt s Českou televizí a Českým rozhlasem ve věci osvěty v problematice německých hrobů.

Proběhlo hlasování o usnesení. Usnesení bylo přijato.

Návrh usnesení č. 4/2023

PS pověřuje svého předsedu M. H. Dzingela, aby na příštím jednání Rady vlády pro národnostní menšiny představil informace z jednání PS a požádal vládní zmocněnkyni pro lidská práva, aby dané informace předala členům vlády.

Proběhlo hlasování o usnesení. Usnesení bylo přijato.

3. Různé

a) Diskuse ohledně dalšího výjezdního zasedání

M. H. Dzingel navrhl další výjezdní zasedání na Moravě. T. Mertlík poznamenal, že zasedání by muselo být dvoudenní a představil návrh E. Číhalové, že by jiné zasedání mohlo proběhnout v Praze na Olšanských hřbitovech. Členové souhlasili a M. H. Dzingel navrhl termín návštěvy Olšanských hřbitovů na 6. března 2024. Termín zasedání na Moravě bude dohodnut na dalším jednání, předpokládá se květnový termín.

P. Štěpánek se zeptal, jestli by bylo možné, aby se uskutečnilo další jednání PS se zástupci Ministerstva zahraničních věcí, který je vlastníkem projektu a zda by mohli s L. Novotným PS představit jakým způsobem projekt pokračuje. Byl navrhnout termín jednání na 31. ledna 2024. T. Mertlík poznamenal, že pokud se bude chtít účastnit zmocněnkyně vlády pro lidská práva, tak se termín může změnit.

4. Závěr

M. H. Dzingel poděkoval členům a hostům za jejich účast na jednání pracovní skupiny a ukončil jednání.